

HE 111/2026 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle Kansainvälisen rikostuomioistuimen Rooman perussääntöön vuosina 2017 ja 2019 tehtyjen muutosten hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Kansainvälisen rikostuomioistuimen Rooman perussäännön 8 artiklaan vuosina 2017 ja 2019 tehdyt muutokset sekä lain muutosten lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Muutosten hyväksyminen ei edellytä lainsäädäntömuutoksia.

Perussäännön 8 artiklan muutokset koskevat tiettyjen aseiden ja sodankäyntimenetelmien käytön lisäämistä Kansainvälisen rikostuomioistuimen toimivaltaan kuuluviksi sotarikoksiksi sekä kansainvälisissä että valtionsisäisissä aseellisissa selkkauksissa. Muutoksilla Kansainvälisen rikostuomioistuimen toimivaltaan lisätään sotarikoksiksi biologisten ja mikrobi- tai toksiiniaseiden käyttö, sellaisten aseiden käyttö, jotka haavoittavat röntgensäteillä havaitsemattomilla sirpaleilla, sekä sokeuttavien laseraseiden käyttö. Lisäksi muutoksilla laajennetaan Kansainvälisen rikostuomioistuimen toimivaltaa, joka koskee sotarikosta siviilihenkilöiden nälkiinnyttämisen käyttämisestä sodankäyntimenetelmänä, siten, että se kattaa myös valtionsisäiset aseelliset selkkaukset.

Rooman perussääntöön tehdyt muutokset tulevat voimaan kunkin muutoksen hyväksyneen tai ratifioineen sopimusvaltion osalta vuoden kuluttua sitoutumisasiakirjan tallettamisesta. Suomen osalta muutokset tulevat voimaan vuoden kuluttua Suomen hyväksymiskirjan tallettamisesta. Esitykseen sisältyvä laki on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan kuin Rooman perussääntöön tehdyt muutokset tulevat Suomen osalta voimaan.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	4
2 Sopimusmuutosten tavoitteet	6
3 Keskeiset ehdotukset	6
4 Esityksen vaikutukset	7
5 Lausuntopalaute	8
6 Muutosten sisältö ja niiden suhde Suomen lainsäädäntöön	8
7 Voimaantulo	10
8 Ahvenanmaan maakuntapäivien suostumus	10
9 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys	11
9.1 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus	11
9.2 Käsittelyjärjestys	11
LAKIEHDOTUS	13
Laki Kansainvälisen rikostuomioistuimen Rooman perussääntöön vuosina 2017 ja 2019 tehdyistä muutoksista	13
SOPIMUSTEKSTI	14

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Kansainvälinen rikostuomioistuin (International Criminal Court, ICC) perustettiin Roomassa 17.7.1998 hyväksytyllä ja 1.7.2002 voimaan tulleella Kansainvälisen rikostuomioistuimen Rooman perussäännöllä (SopS 55 ja 56/2002). Suomi allekirjoitti perussäännön 7.10.1998. Suomi ratifioi Rooman perussäännön vuonna 2000 (HE 161/2000 vp) ja se tuli voimaan sekä Suomen osalta että kansainvälisesti vuonna 2002.

ICC:n toimivalta on rajoittunut vakavimpiin rikoksiin, jotka koskettavat koko kansainvälistä yhteisöä. ICC:n toimivaltaan kuuluvia rikoksia ovat joukkotuhonta, rikokset ihmisyyttä vastaan ja sotarikokset sekä vuodesta 2017 alkaen hyökkäysrikos. Kansainvälisen oikeuden kunnioittaminen ja kansainvälisen sääntöpohjaisen järjestelmän puolustaminen ovat Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan kulmakiviä, ja Suomi on sitoutunut tukemaan ICC:tä sekä edistämään kaikkein vakavimpiin kansainvälisiin rikoksiin syyllistyneiden rikosoikeudellisen vastuun toteutumista.

Vuonna 1998 hyväksytty Rooman perussäännön 8 artikla koskee tuomioistuimen toimivaltaan kuuluvia sotarikoksia. Perussäännön 8 artiklan 2 kappale sisältää laajan ja yksityiskohtaisen luettelon kielletyistä teoista, joista osa soveltuu valtioiden välisiin aseellisiin selkkauksiin ja osa kansainvälistä luonnetta vailla oleviin aseellisiin selkkauksiin. Rooman perussäännön suomenkoksessa kansainvälistä luonnetta vailla olevista aseellisista selkkauksista on käytetty käännoistä valtionsisäiset aseelliset selkkaukset. Perussäännön 8 artiklan 2 kappaleen luettelo vastaa pääasiallisesti Haagissa vuonna 1907 tehdyn maasodan lakeja ja tapoja koskevan yleissopimuksen (SopS 11/1924) sekä neljän Genevessä 12.8.1949 tehdyn haavoittuneiden, sairaiden ja haaksirikkoutuneiden aseman parantamista, sotavankien kohtelua ja siviilihenkilöiden suojelemista sodan aikana koskevan sopimuksen (SopS 7 ja 8/1955) sisältöä. Geneven sopimuksia on täydennetty lisäpöytäkirjoilla vuodelta 1977 (SopS 81 ja 82/1980) ja vuodelta 2005 (SopS 33/2009). Kussakin Geneven sopimuksessa on artikla, jossa määritellään suojeltaviin henkilöihin kohdistuneet törkeät rikokset. Kansainvälistä luonnetta vailla olevia aseellisia selkkauksia koskevat etenkin Geneven sopimusten yhteinen 3 artikla, Geneven sopimusten II lisäpöytäkirja sekä kansainvälinen humanitaarinen tapaoikeus.

Rooman perussäännön 8 artiklan 2 kappaleen b kohdassa luetellaan muita vakavia kansainvälisiin aseellisiin selkkauksiin sovellettavan oikeuden ja tapojen loukkauksia, kun taas 8 artiklan 2 kappaleen e kohdassa luetellaan muita vakavia valtionsisäisiin aseellisiin selkkauksiin sovellettavan kansainvälisen oikeuden ja tapojen loukkauksia. Nyt hyväksyttäväksi ehdotettavat perussäännön muutokset koskevat sekä 8 artiklan 2 kappaleen b kohtaa että 8 artiklan 2 kappaleen e kohtaa. Muutoksilla ICC:n toimivaltaan kuuluviksi sotarikoksiksi sekä kansainvälisissä että valtionsisäisissä aseellisissa selkkauksissa lisätään biologisten, mikrobi- tai toksiiniaseiden käyttö, sellaisten aseiden käyttö, jotka haavoittavat röntgensäteillä havaitsemattomilla sirpaleilla, ja sokeuttavien laseraseiden käyttö. Lisäksi ICC:n toimivaltaan lisätään sotarikokseksi siviilihenkilöiden nälkiinnyttämisen käyttäminen sodankäyntimenetelmänä myös kansainvälistä luonnetta vailla olevissa aseellisissa selkkauksissa.

Rooman perussäännön muutoksiin johtaneiden muutosehdotusten taustalla oli se, että edellä mainittujen aseiden ja sodankäyntimenetelmien käyttö on kielletty kansainvälisen tapaoikeuden sekä laajasti ratifioitujen kansainvälisten sopimusten nojalla. Myös Suomi on ratifioinut kyseiset sopimukset.

Tukehduttavien, myrkyllisten tai muiden samankaltaisten kaasujen sekä bakteriologisten keinojen käyttö sodassa on kielletty Genevessä vuonna 1925 tehdyssä tukehduttavien,

myrkyllisten tai muiden samankaltaisten kaasujen sekä bakteriologisten keinojen käytön kieltoa sodassa koskevassa pöytäkirjassa (SopS 23/1929). Lisäksi biologisten aseiden kehittäminen, tuottaminen ja varastoiminen on kielletty vuoden 1972 bakteriologisten (biologisten) ja toksiiniaseiden kehittämisen, tuottamisen ja varastoimisen kieltämiseksi ja niiden hävittämiseksi tehdyn yleissopimuksen (SopS 14 ja 15/1975; biologisten aseiden kieltosopimus) määräyksillä. Biologisten aseiden kieltosopimuksen osapuolet tulkitsevat sopimusta niin, että sopimus kattaa myös käyttökiellon. Monet sodan oikeussäännöt ovat lisäksi tapaoikeutta eli ne sitovat kaikkia aseellisen selkkauksen osapuolia riippumatta siitä, ovatko valtiot osapuolina kansainvälistä humanitaarista oikeutta koskevissa sopimuksissa. Kansainvälisen humanitaarisen tapaoikeuden nojalla biologisten aseiden käyttäminen on kiellettyä sekä kansainvälisissä että kansainvälistä luonnetta vailla olevissa aseellisissa selkkauksissa (Punaisen Ristin kansainvälisen komitean (ICRC) kansainvälistä humanitaarista tapaoikeutta koskeva tutkimus, sääntö 73).

Röntgensäteillä havaitsemattomilla sirpaleilla haavoittavien aseiden ja sokeuttavien laseraseiden käyttöä koskevien muutosten taustalla ovat tiettyjen sellaisten tavanomaisten aseiden käytön kielloista tai rajoituksista, joiden voidaan katsoa aiheuttavan tarpeettoman vakavia vammoja tai olevan vaikutuksiltaan umpimähkäisiä, tehdyn yleissopimuksen (SopS 64/1983; eräitä tavanomaisia aseita koskeva yleissopimus) havaitsemattomia sirpaleita koskevan I pöytäkirjan (64/1983) ja sokeuttavia laseraseita koskevan IV pöytäkirjan (SopS 52/1998) määräykset. Molempien aseiden käyttäminen on kiellettyä kansainvälisen humanitaarisen tapaoikeuden nojalla sekä kansainvälisissä että kansainvälistä luonnetta vailla olevissa aseellisissa selkkauksissa (ICRC:n tapaoikeustutkimus, säännöt 79 ja 86).

Siviilihenkilöiden nälkiinnyttämisen käyttäminen sodankäyntimenetelmänä on jo aikaisemmin määritelty Rooman perussäännössä sotarikokseksi valtioiden välisissä aseellisissa selkkauksissa. Kansainvälisen humanitaarisen tapaoikeuden mukaan siviilihenkilöiden nälkään näännyttäminen sodankäyntimenetelmänä on kielletty sekä kansainvälisissä että kansainvälistä luonnetta vailla olevissa aseellisissa selkkauksissa (ICRC:n tapaoikeustutkimus, sääntö 53). Lisäksi siviiliväestön nälkään näännyttäminen sodankäyntimenetelmänä on kielletty Geneven yleissopimusten kansainvälistä luonnetta vailla olevien aseellisten selkkausten uhrien suojelemisesta tehdyn II lisäpöytäkirjan (SopS 82/1980) 14 artiklassa.

1.2 Valmistelu

Perussäännön muutosten valmistelu

Vuoden 2017 muutokset Rooman perussääntöön

Rooman perussäännön sopimusvaltioiden New Yorkissa 4.-14.12.2017 pidetyssä sopimusvaltioiden 16. kokouksessa hyväksyttiin konsensuksella päätöslauselma ICC-ASP/16/Res.4, jolla perussääntöön lisättiin sotarikoksiksi Belgian ehdotukseen perustuen biologisten aseiden, sirpaleaseiden sekä laseraseiden käyttö. Päätöslauselmalla Rooman perussäännön 8 artiklan 2 kappaleen b ja e kohtiin lisättiin sotarikoksiksi sekä valtioiden välisissä että valtiosisäisissä aseellisissa selkkauksissa 1) sellaisten aseiden käyttö, joissa hyödynnetään mikrobi- tai muita biologisia agensseja tai toksiineja, niiden alkuperästä tai tuotantotavasta riippumatta, 2) sellaisten aseiden käyttö, jotka ensisijaisesti vaikuttavat haavoittamalla sirpaleilla, jotka ovat röntgensäteillä havaitsemattomia ihmiskehossa sekä 3) sellaisten laseraseiden käyttö, jotka on erityisesti suunniteltu siten, että niiden yksinomaisten tarkoituksena tai yhtenä tarkoituksena taistelussa on aiheuttaa pysyvä sokeus vahvistamattomalle näölle, joka tarkoittaa paljasta silmää tai näkökykyä korjaavalla välineellä varustettua silmää.

Belgia teki jo vuonna 2009 muun muassa näiden aseiden käytön kriminalisointia koskevan ehdotuksen Rooman perussäännön muuttamiseksi. Kampalassa Ugandassa vuonna 2010 järjestetyssä Rooman perussäännön tarkistuskonferenssissa perussääntöön hyväksyttiin Belgian

ehdotuksen pohjalta muutos, joka koskee myrkyn tai myrkkyyaseiden käyttämistä, tukehduttavien, myrkyllisten tai muiden kaasujen ja kaikkien vastaavien nesteiden, tarvikkeiden tai laitteiden käyttämistä sekä ihmisen ruumiissa helposti laajentuvien tai litistyvien luotien käyttämistä valtiosisäisissä aseellisissa selkkauksissa. Muut Belgian muutosehdotuksista koskivat Rooman perussäännön muuttamista lisäämällä sotarikoksiksi biologisten aseiden, kemiallisten aseiden, jalkaväkimiinojen, sirpaleaseiden ja laseraseiden käyttö sekä kansainvälisissä että valtiosisäisissä aseellisissa selkkauksissa. Näitä muutosehdotuksia koskevia neuvotteluita jatkettiin sopimusvaltioiden kokouksen perustamassa työryhmässä Kampalan tarkistuskonferenssin jälkeen.

Belgia toimitti neuvotteluiden perusteella muokatun muutosehdotuksen vuonna 2017 YK:n pääsihteerille. Muutosehdotuksessa esitettiin Rooman perussäännön muuttamista lisäämällä sotarikoksiksi biologisten aseiden, jalkaväkimiinojen, sirpaleaseiden ja laseraseiden käyttö sekä kansainvälisissä että valtiosisäisissä aseellisissa selkkauksissa. Belgian muutosehdotukset biologisten aseiden, sirpaleaseiden ja laseraseiden käytön lisäämisestä sotarikoksiksi Rooman perussääntöön sekä kansainvälisissä että valtiosisäisissä aseellisissa selkkauksissa hyväksyttiin yksimielisesti sopimusvaltioiden 16. kokouksessa joulukuussa 2017. Muutamat sopimusvaltiot suhtautuivat ehdotuksiin varauksellisesti, mutta valtaosa sopimusvaltioista, mukaan lukien Suomi, oli valmis hyväksymään muutosehdotukset. Ratkaisevana neuvotteluelementtinä toimi lopulta se, että Belgia jätti ehdotuksestaan pois jalkaväkimiinojen käytön.

Hyväksytyjen muutosten taustalla olivat tukehduttavien, myrkyllisten tai muiden samankaltaisten kaasujen sekä bakteriologisten keinojen käytön kieltä sodassa koskeva pöytäkirja, biologisten aseiden kieltosopimus sekä eräitä tavanomaisia aseita koskeva yleissopimus havaitsemattomia sirpaleita ja sokeuttavia laseraseita koskevine pöytäkirjoineen. Nämä yleissopimukset sekä jälkimmäisen mainitut pöytäkirjat ovat laajasti ratifioituja, ja kyseisten aseiden käytön kiellon katsotaan saavuttaneen kansainvälisen tapaoikeuden aseman.

Vuoden 2019 muutokset Rooman perussääntöön

Rooman perussäännön sopimusvaltioiden Haagissa 2.-7.12.2019 pidetyssä 18. kokouksessa hyväksyttiin konsensusella päätöslauselma ICC-ASP/18/Res.5, jolla Rooman perussäännön 8 artiklan 2 kappaleen e kohtaan lisättiin sotarikos siviilihenkilöiden näлкиinnyttämisen käyttämisestä sodankäyntimenetelmänä valtiosisäisissä aseellisissa selkkauksissa. Siviilihenkilöiden näлкиinnyttämisen tahallinen käyttäminen sodankäyntimenetelmänä kuului jo aikaisemmin perussäännön 8 artiklan 2 kappaleen b kohdan xxv alakohdan nojalla sotarikoksena ICC:n toimivaltaan valtioiden välisissä aseellisissa selkkauksissa.

Päätöslauselma ICC-ASP/18/Res.5 perustui Sveitsin ehdotukseen laajentaa ICC:n toimivaltaa koskien sotarikosta siviilihenkilöiden näлкиinnyttämisen käyttämisestä sodankäyntimenetelmänä siten, että se kattaa myös valtiosisäiset aseelliset selkkaukset. Sveitsin muutosehdotusta pidettiin sopimusvaltioiden 18. kokouksessa ajankohtaisena ja hyvänä lisäyksenä Rooman perussäännön täydentämiseksi vastaamaan vakiintunutta kansainvälistä tapaoikeutta.

Osa sopimusvaltioista nosti muutosesityksestä keskusteltaessa esiin huolen Rooman perussäännön fragmentoitumiskehityksestä, mikä merkitsee sitä, että vain osa sopimusvaltioista on sitoutunut sopimusmuutoksiin. Rooman perussäännön 121 artiklan 5 kappaleen mukaisesti muun muassa 8 artiklan muutokset tulevat voimaan muutoksen hyväksyneiden sopimusvaltioiden osalta vuoden kuluttua sitoutumisasiakirjan tallettamisesta. Fragmentoitumista tapahtuukin, mikäli sopimusvaltiot eivät ratifioi uusia kriminalisointeja ja näin hyväksy ICC:n toimivaltaa niiden osalta. Keskusteluissa monet sopimusvaltioista painottivat kuitenkin sitä, että muutosten tekeminen Rooman perussääntöön on mahdollistettu sopimusvaltioiden hyväksynnällä, minkä lisäksi fragmentoitumista voidaan estää muutosten aktiivisella ratifioimisella.

Suurin osa sopimusvaltioista piti muutosta tarpeellisena. Muutoksen tarvetta korosti erityisesti se, että suurin osa nykypäivän aseellisista konflikteista on valtioiden sisäisiä. Sveitsin muutosehdotuksen mukainen päätöslauselma siviilihenkilöiden tahallisen nälkiinnyttämisen lisäämisestä sotarikokseksi Rooman perussääntöön myös valtiosisäisissä aseellisissa selkkauksissa hyväksyttiin yksimielisesti sopimusvaltioiden 18. kokouksessa joulukuussa 2019.

Kansallinen valmistelu

ICC:n sopimusvaltioiden vuonna 2017 New Yorkissa pidetyssä 16. kokouksessa, jossa hyväksyttiin biologisten aseiden, sirpaleaseiden ja laseraseiden käyttöä koskevat Rooman perussäännön 8 artiklan muutokset, Suomea edusti ulkoministeriön edustajista koostunut valtuuskunta. ICC:n sopimusvaltioiden vuonna 2019 Haagissa pidetyssä 18. kokouksessa, jossa hyväksyttiin siviilihenkilöiden nälkiinnyttämisen käyttämistä sodankäynnin välineenä koskeva Rooman perussäännön 8 artiklan muutos, Suomea edusti ulkoministerin johtama ulkoministeriön edustajista koostuva valtuuskunta.

Hallituksen esitys on laadittu ulkoministeriössä virkatyönä. Valmisteluun on osallistunut myös oikeusministeriö. Hallituksen esityksen luonnoksesta pyydettiin lausuntoja Lausuntopalvelussa ajalla 4.2.2026 – 18.3.2026. Lausunnot pyydettiin Amnesty International Suomen osasto ry:ltä, Helsingin hovioikeudelta, korkeimmalta oikeudelta, oikeusministeriöltä, puolustusministeriöltä, Suomen Punainen Risti ry:ltä ja syyttäjälaitokselta minkä lisäksi myös muut tahot pystyivät antamaan lausunnon Lausuntopalvelu.fi -palvelussa.

Hallituksen esityksen valmisteluasiakirjat ovat julkisessa palvelussa tunnuksella UM004:00/2021 ja saatavilla osoitteessa: <https://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=UM004:00/2021>.

2 Sopimusmuutosten tavoitteet

Sopimusmuutosten tavoitteena oli lisätä Rooman perussääntöön ICC:n toimivaltaan kuuluviksi sotarikoksiksi biologisten aseiden, sirpaleaseiden ja laseraseiden käyttö sekä kansainvälisissä että valtiosisäisissä aseellisissa selkkauksissa ja siviilihenkilöiden nälkiinnyttämisen käyttäminen sodankäyntimenetelmänä myös valtiosisäisissä aseellisissa selkkauksissa. Muutosten tarkoituksena oli näin laajentaa perussäännössä tarkoitettuja sotarikoksia vastaamaan kansainvälisen tapaoikeuden sisältöä, jossa näiden aseiden ja sodankäyntimenetelmien käyttö tunnustetaan humanitaarisen oikeuden vastaiseksi teoksi niin valtioiden välisissä kuin valtion sisäisissäkin aseellisissa selkkauksissa.

Vuonna 2017 hyväksytyillä muutoksilla Rooman perussäännön sotarikoksia koskevan 8 artiklan 2 kappaleen b ja e kohtiin lisättiin biologisten, mikrobi- tai toksiiniaseiden käyttö, röntgensäteillä havaitsemattomilla sirpaleilla haavoittavien aseiden käyttö ja sokeuttavien laseraseiden käyttö sekä kansainvälisissä että valtiosisäisissä aseellisissa selkkauksissa. Biologisten aseiden, sirpaleaseiden ja laseraseiden käyttöä koskevien Rooman perussäännön muutosten taustalla olivat edellä todetusti kansainvälinen tapaoikeus sekä laajasti ratifioidut kansainväliset sopimukset, joiden nojalla biologisten aseiden, sirpaleaseiden ja laseraseiden käyttö on kielletty.

Vuonna 2019 hyväksytyillä muutoksella Rooman perussäännön 8 artiklan 2 kappaleen e kohtaan lisättiin sotarikokseksi siviilihenkilöiden nälkiinnyttämisen käyttäminen sodankäyntimenetelmänä myös kansainvälistä luonnetta vailla olevissa selkkauksissa. Siviilihenkilöiden nälkiinnyttämisen käyttäminen sodankäyntimenetelmänä oli jo aikaisemmin määritelty sotarikokseksi Rooman perussäännön 8 artiklan 2 kappaleen b kohdan xxv alakohdan mukaisesti valtioiden välisissä aseellisissa selkkauksissa. Tarkoituksena olikin yhdenmukaistaa ICC:n toimivaltaa kansainvälisissä ja valtiosisäisissä aseellisissa selkkauksissa ja muuttaa Rooman perussääntöä siten, että se vastaa tältäkin osin kansainvälisen tapaoikeuden sisältöä.

3 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Rooman perussäännön 8 artiklaan ICC:n sopimusvaltioiden kokouksissa vuosina 2017 ja 2019 tehdyt muutokset.

Suomi on sitoutunut edistämään vakavimpien kansainvälisten rikosten tutkimista, oikeudellisen vastuun varmistamista ja uhrien tukemista. Suomi on ICC:n sopimuspuoli ja ollut tuomioistuimen perustamisesta saakka sen vankka tukija. Koska Rooman perussääntöön tehtyjen muutosten tavoitteena on ollut laajentaa perussäännössä tarkoitettuja sotarikoksia vastaamaan laajasti ratifioitujen kansainvälisten sopimusten ja kansainvälisen tapaoikeuden sisältöä, on tärkeää, että Suomi hyväksyy muutokset. Myös Rooman perussäännön fragmentoitumiskehityksen välttämiseksi on tärkeää, että sopimusvaltiot hyväksyvät perussääntöön tehdyt muutokset, sillä perussäännön 8 artiklan muutokset tulevat voimaan vain muutoksen hyväksyneiden sopimusvaltioiden osalta.

Esitys sisältää myös ehdotuksen niin sanotuksi blankettilaiksi, jolla saatetaan voimaan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset.

4 Esityksen vaikutukset

Kaikkein vakavimpiin kansainvälisiin rikoksiin syyllistyneiden rankaisemattomuuden vähentäminen on yksi Suomen painopistealueista kansainvälisen oikeuden alalla. Suomi on kuulunut alusta lähtien ICC:n aktiivisten tukijoiden joukkoon. Suomi osallistui aktiivisesti perussääntöneuvotteluihin ja ratifioi nopeasti sekä perussäännön että tuomioistuimen erioikeuksia ja vapauksia koskevan sopimuksen (SopS 38/2005). Suomi myös saattoi perussäännön mukaiset rangaistussäännökset osaksi kansallista rikoslakia pian perussäännön ratifioinnin jälkeen. Rooman perussäännön ratifioinnin vaikutuksia arvioitiin laajalti perussäännön hyväksymisestä annetussa hallituksen esityksessä (HE 161/2000 vp).

Suomi on ratifioinut myös vuonna 2015 Rooman perussääntöön vuonna 2010 Kampalan tarkistuskonferenssissa tehdyt muutokset, jotka koskivat hyökkäysrikoksen määritelmää ja hyökkäysrikosta koskevan toimivallan käytön edellytyksiä sekä myrkyä tai myrkyaseiden käyttämisen, tukehduttavien, myrkyllisten tai muiden kaasujen ja kaikkien vastaavien nesteiden, tarvikkeiden tai laitteiden käyttämisen ja ihmisen ruumiissa helposti laajentuvien tai litistyvien luotien käyttämisen lisäämistä perussäännön 8 artiklan 2 kappaleen e kohtaan (SopS 77 ja 78/2016).

Esityksellä hyväksytään ICC:n esityksen kattamia sotarikoksia koskevan toimivallan käyttäminen Suomen osalta.

Esityksellä ei muuteta Suomen kansainvälisen humanitaarisen oikeuden mukaisia velvoitteita. Rooman perussäännön 8 artiklaan tehdyt muutokset kyseessä olevien aseiden ja sodankäyntimenetelmien käyttämisestä vastaavat edellä esitetysti olemassa olevaa kansainvälistä humanitaarista oikeutta.

Suomi vastaa oikeusavun antamisesta ja ICC:n tuomioiden täytäntöönpanosta Rooman perussäännön 9 ja 10 osien määräysten mukaisesti. Lisäksi tuomioiden täytäntöönpanoa koskee sopimus Kansainvälisen rikostuomioistuimen ja Suomen hallituksen välillä Kansainvälisen rikostuomioistuimen tuomioiden täytäntöönpanosta (SopS 38/2011). Oletettavaa on, että esityksessä tarkoitettuja sotarikoksia koskevien oikeudenkäyntien johdosta Suomelle esitettävien oikeusapu- ja täytäntöönpanopyyntöjen määrä jäisi alhaiseksi.

Esityksellä ei arvioida olevan vaikutuksia valtion talousarvioon. Muutosten hyväksyminen ei vaikuta Suomen jäsenmaksuvelvoitteeseen. On lisäksi epätodennäköistä, että esityksestä aiheutuisi merkittäviä taloudellisia vaikutuksia kansallisten tuomioistuinkäsittelyjen kautta. Näin ollen esityksen mahdolliset taloudelliset vaikutukset ovat vähäiset.

Esityksestä ei aiheudu organisaatio- tai henkilöstövaikutuksia. Esityksellä ei ole vaikutusta viranomaisten menettelytapoihin eikä se vaikuta viranomaisten keskinäisiin toimivaltasuhteisiin.

5 Lausuntopalautte

Lausunnon antoivat Amnesty International Suomen osasto ry, Helsingin hovioikeus, oikeusministeriö, puolustusministeriö ja syyttäjälaitos. Puolustusministeriöllä ja syyttäjälaitoksella ei ollut lausuttavaa. Lausunnoissa todettiin kannatettavan sopimusmuutosten ratifiointia. Amnesty International Suomen osasto ry nosti lausunnossaan esiin kansainvälisen oikeuden tukemisen tärkeyden, muistutti Suomen hallitusta sen kansainvälisistä velvoitteista sekä korosti kansainvälisen rikostuomioistuimen tukemisen merkitystä. Lausunnossa korostettiin haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien suojelua aseellisissa konflikteissa. Helsingin hovioikeus totesi lausunnossaan esitettyjen muutosten selkeyttävän oikeustilaa, vaikka muistuttikin esitettyjen muutosten vastaavan jo Suomessa vallitsevaa oikeustilaa. Oikeusministeriön lausunnossa todettiin, että ministeriö on osallistunut luonnoksen valmisteluun, jossa ministeriön esittämät näkökohdat ja kommentit on huomioitu. Lisäksi oikeusministeriö esitti tarkentavan huomion siitä, että Rooman perussäännön muutosten tarkoittamista teoista on säädetty lisäksi Suomen rikoslain (39/1889) 11 luvun 5 §:ssä. Tämä sekä oikeusministeriön esittämä tarkennus pykäläviittauksesta rikoslain 11 luvun 5 §:n 2 momenttiin on otettu huomioon ja lisätty esitykseen.

6 Muutosten sisältö ja niiden suhde Suomen lainsäädäntöön

Vuoden 2017 muutokset Rooman perussääntöön

ICC:n Rooman perussäännön sopimusvaltioiden kokous hyväksyi New Yorkissa 4.-14.12.2017 pidetyssä sopimusvaltioiden 16. kokouksessa yksimielisesti päätöslauselman ICC-ASP/16/Res.4, jolla Rooman perussäännön sotarikoksia koskevaa 8 artiklaa muutettiin lisäämällä ICC:n toimivaltaan sotarikokset biologisten aseiden, sirpaleaseiden ja laseraseiden käytöstä sekä kansainvälisissä että valtiosisäisissä aseellisissa selkkauksissa.

Päätöslauselman ICC-ASP/16/Res.4 liitteen I mukaisesti Rooman perussäännön 8 artiklan 2 kappaleen b kohtaan lisättiin uusi xxvii alakohta ja e kohtaan uusi xvi alakohta sellaisten aseiden käyttämisestä, joissa hyödynnetään mikrobi- tai muita biologisia agensseja tai toksiineja, niiden alkuperästä tai tuotantotavasta riippumatta. Rooman perussäännön 8 artiklan 2 kappaleen b kohtaa koskee valtioiden välisiä aseellisia selkkauksia ja e kohta valtiosisäisiä aseellisia selkkauksia.

Päätöslauselman ICC-ASP/16/Res.4 liitteen II mukaisesti Rooman perussäännön 8 artiklan 2 kappaleen b kohtaan lisättiin uusi xxviii alakohta ja e kohtaan uusi xvii alakohta sellaisten aseiden käyttämisestä, jotka ensisijaisesti vaikuttavat haavoittamalla sirpaleilla, jotka ovat röntgensäteillä havaitsemattomia ihmiskehossa.

Edelleen päätöslauselman ICC-ASP/16/Res.4 liitteen III mukaisesti Rooman perussäännön 8 artiklan 2 kappaleen b kohtaan lisättiin uusi xxix alakohta ja e kohtaan uusi xviii alakohta sellaisten laseraseiden käyttämisestä, jotka on erityisesti suunniteltu siten, että niiden yksinomaisena tarkoituksena tai yhtenä tarkoituksena taistelussa on aiheuttaa pysyvä sokeus vahvistamattomalle näölle, joka tarkoittaa paljasta silmää tai näkökykyä korjaavalla välineellä varustettua silmää.

Rikoslain 11 luvun 5 §:ssä säädetään sotarikoksista. Pykälä on Rooman perussäännön 8 artiklaa kattavampi sikäli, että se koskee koko laajuudessaan myös valtiosisäisiä aseellisia selkkauksia. Rikoslain 11 luvun 5 §:n 1 momentin 14 kohdan mukaan sotarikoksena on rangaistavaa, jos

joku sodan tai muun kansainvälisen tai valtionsisäisen aseellisen selkkauksen tai miehityksen yhteydessä vastoin Geneven yleissopimuksia tai niiden lisäpöytäkirjoja taikka muita sotaa, aseellisia selkkauksia tai miehitystä koskevia kansainvälisen oikeuden sääntöjä ja tapoja käyttää myrkyä tai myrkkyyasetta, tukehduttavia tai myrkyllisiä kaasuja taikka muita vastaavia aineita, liiallisia vammoja tai tarpeetonta kärsimystä aiheuttavia aseita, ammuksia tai tarvikkeita taikka kemiallisia, biologisia tai muita kiellettyjä aseita tai taisteluvälineitä. Kyseiseen 1 momenttiin on pyritty kokoamaan Rooman perussäännössä sotarikoksina mainitut keskeiset ja vakavat kansainvälistä oikeutta loukkaavat rikokset (HE 55/2007 vp, s. 27). Rikoslain 11 luvun 5 §:n 1 momentin 14 kohta kattaa biologisia aseita koskevassa perussäännön muutoksessa tarkoitettujen aseiden eli biologisten, mikrobi- ja toksiiniaseiden käytön niiden alkuperästä tai tuotantotavasta riippumatta. Biologisten aseiden ja toksiiniaseiden käyttäminen muissa kuin sotarikossäännöksen tarkoittamissa oloissa on rangaistavaa rikoslain 11 luvun 9 §:n mukaan (HE 55/2007 vp, s. 29).

Rikoslain 11 luvun 5 §:n 2 momentin mukaan sotarikoksesta tuomitaan myös se, joka tekee Rooman perussäännön 8 artiklassa sotarikokseksi määritellyn muun teon taikka muulla tavoin rikkoo Suomea velvoittavan sotaa, aseellista selkkausta tai miehitystä koskevan kansainvälisen sopimuksen määräyksiä taikka yleisesti tunnustettuja ja vakiintuneita kansainvälisen oikeuden mukaisia sodan lakeja ja tapoja. Momentin mukaisesti pykälän soveltamisala on varsin laaja. Lain esitöissä on mainittu tärkeimmistä Suomea velvoittavista kansainvälisistä sopimuksista muun muassa vuoden 1980 eräitä tavanomaisia aseita koskeva yleissopimus (HE 55/2007 vp, s. 29). Nyt hyväksyttävänä olevien sirpaleaseiden ja laseraseiden käyttöä koskevien muutosten kannalta merkityksellisiä Suomea velvoittavia kansainvälisiä sopimuksia ovat yleissopimuksen havaitsemattomia sirpaleita koskeva I pöytäkirja ja sokeuttavia laseraseita koskeva IV pöytäkirja.

Vuonna 2017 hyväksytyistä perussäännön 8 artiklan muutoksista ei seuraa tarvetta muuttaa rikoslainsäädäntöä. Edellä kuvatusti rikoslain 11 luvun 5 §:n 1 momentin 14 kohdassa säädetään rangaistavaksi biologisten aseiden käyttäminen sekä liiallisia vammoja tai tarpeetonta kärsimystä aiheuttavien aseiden käyttäminen. Lisäksi pykälän 2 momentti viittaa muihin mahdollisiin sotarikoksen muotoihin, jotka on määritelty Rooman perussäännön 8 artiklassa tai muussa Suomea velvoittavassa sotaa, aseellista selkkausta tai miehitystä koskevassa kansainvälisessä sopimuksessa tai yleisesti tunnustetuissa ja vakiintuneissa kansainvälisen oikeuden mukaisissa sodan laeissa ja tavoissa. Suomi on edellä kuvatusti osapuolena niissä kansainvälisissä sopimuksissa, jotka ovat kyseessä olevien Rooman perussäännön muutosten taustalla. Lisäksi mainittujen aseiden käytön kiellon katsotaan saavuttaneen kansainvälisen tapaoikeuden aseman.

Vuoden 2019 muutos Rooman perussääntöön

Rooman perussäännön sopimusvaltioiden kokous hyväksyi Haagissa 2.-7.12.2019 pidetyssä 18. sopimusvaltioiden kokouksessa yksimielisesti päätöslauselman ICC-ASP/18/Res.5, jolla Rooman perussäännön 8 artiklaa muutettiin lisäämällä ICC:n toimivaltaan sotarikos siviilihenkilöiden nälkiinnyttämisen käyttämisestä sodankäyntimenetelmänä myös valtionsisäisissä aseellisissa selkkauksissa.

Päätöslauselman ICC-ASP/18/Res.5 liitteen I mukaisesti Rooman perussäännön 8 artiklan 2 kappaleen e kohdan lisättiin xix alakohta siviilihenkilöiden nälkiinnyttämisen tahallisesta käyttämisestä sodankäyntimenetelmänä estämällä heiltä sellaisten tarvikkeiden saanti, jotka ovat välttämättömiä heidän eloonjäämiselleen, mukaan lukien hätäavun harkittu estäminen. Siviilihenkilöiden nälkiinnyttämisen käyttäminen sodankäyntimenetelmänä valtioiden välisissä aseellisissa selkkauksissa oli jo aikaisemmin määritelty sotarikokseksi Rooman perussäännön 8 artiklan 2 kappaleen b kohdan xxv alakohdan mukaisesti.

Suomi on ratifioinut Geneven yleissopimusten kansainvälistä luonnetta vailla olevien aseellisten selkkausten uhrien suojelemisesta tehdyn II lisäpöytäkirjan, jonka 14 artiklan

mukaan siviiliväestön nälkään näännyttäminen sodankäyntimenetelmänä on kielletty. Siviiliväestön nälkiinnyttäminen sodankäyntimenetelmänä on myös tapaoikeuden nojalla kielletty sekä kansainvälisissä että kansainvälistä luonnetta vailla olevissa aseellisissa selkkauksissa.

Rikoslain 11 luvun 5 §:n 1 momentin 13 kohdan mukaan sotarikoksena on rangaistavaa, jos joku sodan tai muun kansainvälisen tai valtiosisäisen aseellisen selkkauksen tai miehityksen yhteydessä vastoin Geneven yleissopimuksia tai niiden lisäpöytäkirjoja taikka muita sotaa, aseellisia selkkauksia tai miehitystä koskevia kansainvälisen oikeuden sääntöjä ja tapoja estää siviilihenkilöiltä ravinnon tai muiden henkiin jäämiseksi välttämättömien tarvikkeiden saamisen tai tarpeellisen hätäavun taikka käyttää muuta kansainvälisessä oikeudessa kiellettyä sodankäyntitapaa. Säännös koskee niin kansainvälisiä kuin valtiosisäisiäkin aseellisia selkkauksia, joten myöskään vuonna 2019 hyväksytystä perussäännön 8 artiklan muutoksesta ei seuraa tarvetta muuttaa rikoslainsäädäntöä.

Tulkintaohjeet

Päätöslauselman ICC-ASP/16/Res.4 liitteet IV–VI ja päätöslauselman ICC-ASP/18/Res.5 liite II sisältävät myös edellä mainittujen muutosten johdosta tarpeelliset lisäykset perussäännön 9 artiklan mukaisesti tulkintaohjeisiin. Rooman perussäännön 9 artiklassa määrätään tulkintaohjeista, joita tuomioistuin käyttää apuna perussäännön 6–8 artiklojen rikosmääritelmien tulkinna ja soveltamisessa. Tulkintaohjeet hyväksyttiin alun perin joukkotuhontaa, rikoksia ihmisyyttä vastaan sekä sotarikoksia koskevien rikosmääritelmien osalta ensimmäisessä sopimusvaltioiden kokouksessa vuonna 2002. Tulkintaohjeissa ei ole kysymys perussääntöön verrattuna itsenäisistä sopimusvelvoitteista, vaan ne ovat perussäännölle alisteisia tarkennuksia (PeVL 45/2000 vp s. 7). Tulkintaohjeet julkaistiin Suomessa vuonna 2004 erillisenä ulkoasiainministeriön julkaisuna (Kansainvälisen rikostuomioistuimen Rooman perussäännön rikosten määritelmien tulkintaohjeet, Ulkoasiainministeriön julkaisuja 1/2004), jota päivitettiin Kampalassa vuonna 2010 järjestetyssä Rooman perussäännön tarkistuskonferenssissa hyväksytyjen muutosten johdosta vuonna 2017 (Kansainvälisen rikostuomioistuimen Rooman perussääntö: Rikosten määritelmien tulkintaohjeet, Ulkoasiainministeriön julkaisuja 3/2017). Tulkintaohjeita tullaan päivittämään Rooman perussäännön muutosten osalta. Tulkintaohjeista ei aiheudu uusia velvoitteita perussäännön sopimusvaltioille, joten niitä ei ole tarkoitus saattaa eduskunnan hyväksyttäväksi. Tulkintaohjeet on kuitenkin sisällytetty tämän hallituksen esityksen loppuun sopimustekstin osaksi, sillä ne sisältyvät edellä mainittuihin päätöslauselmiin.

7 Voimaantulo

Rooman perussäännön tuomioistuimen toimivaltaan kuuluvia rikoksia ja rikosmääritelmiä koskevien 5, 6, 7 ja 8 artikloiden muutokset tulevat perussäännön 121 artiklan 5 kohdan mukaisesti voimaan muutoksen hyväksyneiden sopimusvaltioiden osalta vuoden kuluttua sitoutumisasiakirjan tallettamisesta. Sellaisen sopimusvaltion osalta, joka ei ole hyväksynyt muutosta, tuomioistuin ei Rooman perussäännön 121 artiklan 5 kohdan mukaan voi käyttää toimivaltaansa muutoksen kattaman rikoksen suhteen, kun rikoksen on tehnyt kyseisen sopimusvaltion kansalainen tai se on tehty tämän valtion alueella.

Perussäännön 8 artiklaan vuonna 2017 tehdyt muutokset tulivat ensimmäisenä voimaan 2.4.2020 Luxemburgin osalta, jolloin oli kulunut vuosi siitä, kun Luxemburg oli tallettanut näitä koskevan ratifioimiskirjansa. Vuoden 2017 muutoksista biologisten aseiden käyttöä koskevan muutoksen on sittemmin ratifioinut tai hyväksynyt yhteensä 27 Rooman perussäännön sopimuspuolta. Sekä sirpaleaseita että laseraseita koskevat muutokset on tällä hetkellä ratifioinut tai hyväksynyt 25 sopimuspuolta.

Perussääntöön vuonna 2019 tehty siviilihenkilöiden nälkiinnyttämisen käyttämistä sodankäyntimenetelmänä koskeva muutos taas tuli ensimmäisenä voimaan 14.10.2021 Uuden-

Seelannin osalta, jolloin oli kulunut vuosi siitä, kun Uusi-Seelanti oli tallettanut ratifioimiskirjansa. Muutoksen on ratifioinut tai hyväksynyt tällä hetkellä 23 sopimuspuolta.

Suomen osalta muutokset tulevat voimaan vuoden kuluttua Suomen hyväksymiskirjan tallettamisesta.

Ehdotetaan, että esitykseen sisältyvä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti kun perussäännön muutokset tulevat Suomen osalta voimaan.

8 Ahvenanmaan maakuntapäivien suostumus

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 27 §:n 22 kohdan mukaisesti rikosoikeutta koskevat asiat kuuluvat valtakunnan lainsäädäntövaltaan. Perussäännön muutokset eivät sisällä Ahvenanmaan maakunnan toimivaltaan kuuluvia määräyksiä, eikä muutosten voimaansaattamissäädökselle ole siten tarpeen pyytää maakuntapäivien hyväksyntää.

9 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys

9.1 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden välinen toimivallanjako

EU:lla on rikosoikeuden alalla jäsenvaltioiden kanssa jaettua toimivaltaa. EU ei ole antanut sääntelyä ICC:n tai sen toimivaltaan kuuluvien rikosten osalta. EU:lla ei ole Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 83 artiklan perusteella oikeusperustaa nyt kysymyksessä olevalle rikosoikeudelliselle sääntelylle. Näin ollen ICC:n Rooman perussääntöön vuosina 2017 ja 2019 tehdyt muutokset kuuluvat jäsenvaltioiden yksinomaiseen toimivaltaan.

Lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset

Perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan eduskunta hyväksyy sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä tai ovat muutoin merkitykseltään huomattavia taikka vaativat perustuslain mukaan muusta syystä eduskunnan hyväksymisen. Eduskunnan perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan perustuslaissa tarkoitettu eduskunnan hyväksymistoimivalta kattaa kaikki aineelliselta luonteeltaan lain alaan kuuluvat kansainvälisen veloitteen määräykset. Sopimuksen määräykset on luettava lainsäädännön alaan, 1) jos määräys koskee jonkin perustuslaissa turvatun perusoikeuden käyttämistä tai rajoittamista, 2) jos määräys muutoin koskee yksilön oikeuksien tai velvollisuuksien perusteita, 3) jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on perustuslain mukaan säädettävä lailla taikka 4) jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on voimassa lain säännöksiä tai 5) siitä on Suomessa vallitsevan käsityksen mukaan säädettävä lailla. Kysymykseen ei vaikuta se, onko jokin määräys ristiriidassa vai sopusoinnussa Suomessa lailla annetun säännöksen kanssa (PeVL 11, 12 ja 45/2000 vp).

Päätöslauselmalla ICC-ASP/16/Res.4 Rooman perussäännön 8 artiklan 2 kappaleen b ja e kohtiin lisättiin sotarikoksiksi sekä valtioiden välisissä että valtionsisäisissä aseellisissa selkkauksissa 1) sellaisten aseiden käyttö, joissa hyödynnetään mikrobi- tai muita biologisia ainesseja tai toksineja, niiden alkuperästä tai tuotantotavasta riippumatta, 2) sellaisten aseiden käyttö, jotka ensisijaisesti vaikuttavat haavoittamalla sirpaleilla, jotka ovat röntgensäteillä havaitsemattomia ihmiskehossa sekä 3) sellaisten laseraseiden käyttö, jotka on erityisesti suunniteltu siten, että niiden yksinomaisten tarkoituksena tai yhtenä tarkoituksena taistelussa on aiheuttaa pysyvä sokeus vahvistamattomalle näölle, joka tarkoittaa paljasta silmää tai näkökykyä korjaavalla välineellä varustettua silmää.

Päätöslauselmalla ICC-ASP/18/Res.5 Rooman perussäännön 8 artiklan 2 kappaleen e kohtaan lisättiin sotarikos siviilihenkilöiden nälkiinnyttämisen käyttämisestä sodankäyntimenetelmänä myös valtiosisäisissä aseellisissa selkkauksissa.

Perustuslain 8 §:n mukaisesti rikosoikeudelliseen vastuuseen johtavista teoista tulee säätää lailla. Näin ollen perussäännön 8 artiklan 2 kappaleen b ja e kohtaan vuosina 2017 ja 2019 tehdyt muutokset kuuluvat lainsäädännön alaan ja niiden hyväksyminen edellyttää eduskunnan suostumusta. Rooman perussäännön muutosten tarkoittamista teoista myös säädetään rikoslain 11 luvun 5 §:ssä.

9.2 Käsittelyjärjestys

Koska sopimusmuutokset eivät sisällä määräyksiä, jotka koskisivat perustuslakia sen 94 §:n 2 momentissa tai 95 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla, sopimusmuutokset voidaan hallituksen käsityksen mukaan hyväksyä äänten enemmistöllä ja ehdotus niiden voimaansaattamislaiksi tavallisen lain säätämisjärjestyksessä.

Edellä olevan perusteella ja perustuslain 94 §:n mukaisesti esitetään, että eduskunta hyväksyisi Kansainvälisen rikostuomioistuimen Rooman perussäännön 8 artiklaan New Yorkissa 14.12.2017 ja Haagissa 6.12.2019 tehdyt muutokset.

Koska sopimusmuutokset sisältävät määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

Kansainvälisen rikostuomioistuimen Rooman perussääntöön vuosina 2017 ja 2019 tehdyistä muutoksista

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Kansainvälisen rikostuomioistuimen Rooman perussäännön 8 artiklaan New Yorkissa 14 päivänä joulukuuta 2017 ja Haagissa 6 päivänä joulukuuta 2019 tehtyjen muutosten lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §

Perussääntöön tehtyjen muutosten muiden kuin lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

3 §

Tämän lain voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Helsingissä 11.6.2026

Pääministeri

Petteri Orpo

Ulkoministeri Elina Valtonen

PÄÄTÖSLAUSELMA ICC-ASP/16/RES.4

*Annettu 14 päivänä joulukuuta 2017
pidetyssä 12. täysistunnossa yksimielisesti*

ICC-ASP/16/Res.4

**Kansainvälisen rikostuomioistuimen
Rooman perussäännön 8 artiklan
muuttaminen**

*Sopimusvaltioiden kokous
pane merkille, että Kansainvälisen
rikostuomioistuimen Rooman perussäännön
121 artiklan 1 ja 2 kappaleen mukaan
sopimusvaltioiden kokous voi hyväksyä
Rooman perussääntöön ehdotettuja
muutoksia seitsemän vuoden kuluttua sen
voimaantulosta,*

*pane myös merkille perussäännön 121
artiklan 5 kappaleen, jonka mukaan
perussäännön 5, 6, 7 ja 8 artiklan muutokset
tulevat voimaan muutoksen hyväksyneiden
sopimusvaltioiden osalta vuoden kuluttua
siitä, kun ne ovat tallettaneet ratifioimis- tai
hyväksymiskirjansa, ja sellaisen
sopimusvaltion osalta, joka ei ole hyväksynyt
muutosta, tuomioistuin ei käytä
toimivaltaansa muutoksen kattaman rikoksen
suhteen, kun rikoksen on tehnyt kyseisen
sopimusvaltion kansalainen tai se on tehty
tämän valtion alueella, ja vahvistaa
käsityksensä siitä, että myös valtioihin, jotka
eivät ole perussäännön sopimuspuolia,
sovelletaan tämän muutoksen suhteen samaa
periaatetta kuin sopimusvaltioon, joka ei ole
muutosta hyväksynyt,*

*vahvistaa, että perussäännön
sopimuspuoliksi myöhemmin tulevilla
valtioilla on valtiosopimusoikeutta koskevan
Wienin yleissopimuksen 40 artiklan 5
kappaleen määräyksen perusteella oikeus
päättää, hyväksyvätkö ne tähän
päätöslauselmaan sisältyvät muutokset
perussäännön ratifioinnin, hyväksymisen tai
siihen liittymisen yhteydessä,*

*vahvistaa myös, että perussäännön
sopimusvaltiot ja myöhemmin perussäännön
sopimusvaltioiksi tulevat valtiot voivat
ratifioida tai hyväksyä kaikki tämän*

RESOLUTION ICC-ASP/16/RES.4

*Adopted at the 12th plenary meeting, on 14
December 2017, by consensus*

ICC-ASP/16/Res.4

**Amendments to article 8 of the Rome
Statute of the International Criminal
Court**

*The Assembly of the States Parties,
Noting article 121, paragraphs 1 and 2, of
the Rome Statute of the International
Criminal Court which permits the Assembly
of States Parties to adopt any proposed
amendment to the Rome Statute after the
expiry of seven years from the entry into
force of the Statute,*

*Noting also article 121, paragraph 5, of the
Statute which states that any amendment to
articles 5, 6, 7 and 8 of the Statute shall enter
into force for those States Parties which have
accepted the amendment one year after the
deposit of their instruments of ratification or
acceptance and that in respect of a State Party
which has not accepted the amendment, the
Court shall not exercise its jurisdiction
regarding the crime covered by the
amendment when committed by that State
Party's nationals or on its territory, and
confirming its understanding that in respect
to this amendment the same principle that
applies in respect of a State Party which has
not accepted this amendment applies also in
respect of States that are not parties to the
Statute,*

*Confirming that, in light of the provision of
article 40, paragraph 5, of the Vienna
Convention on the Law of Treaties, States
that subsequently become States Parties to
the Statute will be allowed to decide whether
to accept the amendments contained in this
resolution at the time of ratification,
acceptance or approval of, or accession to the
Statute,*

*Confirming also that States Parties to the
Statute and States that subsequently become
States Parties to the Statute will be allowed to
ratify or accept all or some of the three
amendments contained in annex I to III of
this resolution,*

päätöslauselman liitteisiin I–III sisältyvät kolme muutosta tai osan niistä,

pane merkille rikosten määritelmien tulkintaohjeita koskevan perussäännön 9 artiklan, jonka mukaan tuomioistuin käyttää kyseisiä tulkintaohjeita apuna tulkitessaan ja soveltaessaan toimivaltaansa kuuluvia rikoksia koskevia määräyksiä,

katsoo, että jos tulkintaohjeissa täsmennetään, että kyseinen menettely tapahtui aseellisen selkkauksen yhteydessä ja liittyi siihen, niissä näin ollen vahvistetaan, että lainvalvontatilanteet jäävät tuomioistuimen toimivallan ulkopuolelle,

ottaa myös huomioon, että rikokset, joita tarkoitetaan 8 artiklan 2 kappaleen b kohdan xxvii alakohdassa ja 8 artiklan 2 kappaleen e kohdan xvi alakohdassa (mikrobi-, biologisten tai toksiniaseiden käyttö); 8 artiklan 2 kappaleen b kohdan xxviii alakohdassa ja 8 artiklan 2 kappaleen e kohdan xvii alakohdassa (sellaisten aseiden käyttö, jotka haavoittavat sirpaleilla, jotka ovat röntgensäteillä havaitsemattomia); sekä 8 artiklan 2 kappaleen b kohdan xxix alakohdassa ja 8 artiklan 2 kappaleen e kohdan xviii alakohdassa (sokeuttavien laseraseiden käyttö), ovat kansainvälisiin aseellisiin selkkauksiin ja muunlaisiin kuin kansainvälisiin aseellisiin selkkauksiin sovellettavan oikeuden vakavia loukkauksia,

1. *päättää* hyväksyä Kansainvälisen rikostuomioistuimen Rooman perussäännön 8 artiklan 2 kappaleen b kohtaan ja 8 artiklan 2 kappaleen e kohtaan tämän päätöslauselman liitteissä I–III olevat kolme muutosta, jotka on ratifioitava tai hyväksyttävä ja jotka tulevat voimaan perussäännön 121 artiklan 5 kappaleen mukaisesti;

2. *päättää myös* hyväksyä asianmukaiset tulkintaohjeet, sellaisina kuin ne ovat tämän päätöslauselman liitteissä IV–VI, lisättäviksi rikosten määritelmien tulkintaohjeisiin.

Liite I

Muutos, joka lisätään Rooman perussäännön 8 artiklan 2 kappaleen b kohdan xxvii alakohdaksi ja 8 artiklan 2 kappaleen e kohdan xvi alakohdaksi

sellaisten aseiden käyttö, joissa hyödynnetään mikrobi- tai muita biologisia ainesosia tai toksineja, niiden alkuperästä tai tuotantotavasta riippumatta;

Noting article 9 of the Statute on the Elements of Crimes which states that such Elements shall assist the Court in the interpretation and application of the provisions of the crimes within its jurisdiction,

Considering that where the elements of the crimes specify that the conduct took place in the context of and was associated with an armed conflict, they consequently confirm the exclusion from the Court's jurisdiction of law enforcement situations,

Considering also that the crimes referred to in article 8, paragraph 2 (b) (xxvii) and article 8, paragraph 2 (e) (xvi) (employing microbial, biological or toxin weapons); in article 8, paragraph 2 (b) (xxviii) and article 8, paragraph 2 (e) (xvii) (employing weapons that injure by fragments undetectable by X-rays) and in article 8, paragraph 2 (b) (xxix) and article 8, paragraph 2 (e) (xviii) (employing laser blinding weapons) are serious violations of the laws applicable in international armed conflict and in armed conflict not of an international character,

1. *Decides* to adopt the three amendments to article 8, paragraph 2 (b) and to article 8, paragraph 2 (e), of the Rome Statute of the International Criminal Court contained in annex I to III to the present resolution, which are subject to ratification or acceptance and shall enter into force in accordance with article 121, paragraph 5, of the Statute;

2. *Also decides* to adopt the relevant elements to be added to the Elements of Crimes, as contained in annex IV to VI to the present resolution.

Annex I

Amendment to be inserted as article 8-2-b)xxvii) and article 8-2-e)xvi) of the Rome Statute

Employing weapons, which use microbial or other biological agents, or toxins, whatever their origin or method of production;

Liite II

Muutos, joka lisätään 8 artiklan 2 kappaleen b kohdan xxviii alakohdaksi ja 8 artiklan 2 kappaleen e kohdan xvii alakohdaksi

sellaisten aseiden käyttö, jotka ensisijaisesti vaikuttavat haavoittamalla sirpaleilla, jotka ovat röntgensäteillä havaitsemattomia ihmiskehossa;

Liite III

Muutos, joka lisätään 8 artiklan 2 kappaleen b kohdan xxix alakohdaksi ja 8 artiklan 2 kappaleen e kohdan xviii alakohdaksi

sellaisten laseraseiden käyttö, jotka on erityisesti suunniteltu siten, että niiden yksinomaisten tarkoituksena tai yhtenä tarkoituksena taistelussa on aiheuttaa pysyvä sokeus vahvistamattomalle näölle, joka tarkoittaa paljasta silmää tai näkökykyä korjaavalla välineellä varustettua silmää;

Liite IV

Rikosten määritelmien tulkintaohjeet, uusi 8 artiklan 2 kappaleen b kohdan xxvii alakohta

1. Tekijä on käyttänyt aseita, joissa hyödynnetään mikrobi- tai muita biologisia agenseja tai toksiineja, niiden alkuperästä tai tuotantotavasta riippumatta.
2. Menettely on tapahtunut kansainvälisen aseellisen selkkauksen yhteydessä ja on liittynyt siihen.
3. Tekijä on ollut tietoinen niistä tosiseikoista, joiden perusteella kyseessä on ollut aseellinen selkkaus.

Rikosten määritelmien tulkintaohjeet, uusi 8 artiklan 2 kappaleen e kohdan xvi alakohta

1. Tekijä on käyttänyt aseita, joissa hyödynnetään mikrobi- tai muita biologisia agenseja tai toksiineja, niiden alkuperästä tai tuotantotavasta riippumatta.

Annex II

Amendment to be inserted as article 8-2-b)xxviii) and article 8-2-e)xvii)

Employing weapons the primary effect of which is to injure by fragments which in the human body escape detection by X-rays;

Annex III

Amendment to be inserted as article 8-2-b)xxix) and article 8-2-e)xviii)

Employing laser weapons specifically designed, as their sole combat function or as one of their combat functions, to cause permanent blindness to unenhanced vision, that is to the naked eye or to the eye with corrective eyesight devices;

Annex IV

Elements of crime of new article 8-2-b)xxvii)

1. The perpetrator employed weapons which use microbial or other biological agents, or toxins, whatever their origin or method of production.
2. The conduct took place in the context of and was associated with an international armed conflict.
3. The perpetrator was aware of the factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Elements of crime of new article 8-2-e)xvi)

1. The perpetrator employed weapons which use microbial or other biological agents, or toxins, whatever their origin or method of production.

2. Menettely on tapahtunut kansainvälistä luonnetta vailla olevan aseellisen selkkauksen yhteydessä ja on liittynyt siihen.

3. Tekijä on ollut tietoinen niistä tosiseikoista, joiden perusteella kyseessä on ollut aseellinen selkkaus.

2. The conduct took place in the context of and was associated with an armed conflict not of an international character.

3. The perpetrator was aware of the factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Liite V

Rikosten määritelmien tulkintaohjeet, uusi 8 artiklan 2 kappaleen b kohdan xxviii alakohta

1. Tekijä on käyttänyt aseita, jotka ensisijaisesti vaikuttavat haavoittamalla sirpaleilla, jotka ovat röntgensäteillä havaitsemattomia ihmiskehossa.

2. Menettely on tapahtunut kansainvälisen aseellisen selkkauksen yhteydessä ja on liittynyt siihen.

3. Tekijä on ollut tietoinen niistä tosiseikoista, joiden perusteella kyseessä on ollut aseellinen selkkaus.

Annex V

Elements of crime of new article 8-2-b)xxviii)

1. The perpetrator employed weapons the primary effect of which is to injure by fragments which in the human body escape detection by X-rays.

2. The conduct took place in the context of and was associated with an international armed conflict.

3. The perpetrator was aware of the factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Rikosten määritelmien tulkintaohjeet, uusi 8 artiklan 2 kappaleen e kohdan xvii alakohta

1. Tekijä on käyttänyt aseita, jotka ensisijaisesti vaikuttavat haavoittamalla sirpaleilla, jotka ovat röntgensäteillä havaitsemattomia ihmiskehossa.

2. Menettely on tapahtunut kansainvälistä luonnetta vailla olevan aseellisen selkkauksen yhteydessä ja on liittynyt siihen.

3. Tekijä on ollut tietoinen niistä tosiseikoista, joiden perusteella kyseessä on ollut aseellinen selkkaus.

Elements of crime of new article 8-2-e) xvii)

1. The perpetrator employed weapons the primary effect of which is to injure by fragments which in the human body escape detection by X-rays.

2. The conduct took place in the context of and was associated with an armed conflict not of an international character.

3. The perpetrator was aware of the factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Liite VI

Rikosten määritelmien tulkintaohjeet, uusi 8 artiklan 2 kappaleen b kohdan xxix alakohta

1. Tekijä on käyttänyt laseraseita, jotka on erityisesti suunniteltu siten, että niiden yksinomaisena tarkoituksena tai yhtenä tarkoituksena taistelussa on aiheuttaa pysyvä sokeus¹ vahvistamattomalle näölle, joka

Annex VI

Elements of crime of new article 8-2-b)xxix)

1. The perpetrator employed laser weapons specifically designed, as their sole combat function or as one of their combat functions, to cause permanent blindness² to unenhanced

¹ Käsitteellä ”pysyvä sokeus” tarkoitetaan näönmenetystä, joka ei palaudu eikä ole korjattavissa ja josta aiheutuu pysyvä vaikea haittaa.

² The terms “permanent blindness” mean “irreversible and uncorrectable loss of vision which is seriously disabling with no prospect of recovery”.

tarkoittaa paljasta silmää tai näkökykyä korjaavalla välineellä varustettua silmää.

2. Sokeutuminen ei ollut satunnais- tai sivuvaikutusta laserjärjestelmien, mukaan lukien optisia laitteita vastaan käytettävien laserjärjestelmien, lainmukaisesta sotilaallisesta käytöstä.

3. Menettely on tapahtunut kansainvälisen aseellisen selkkauksen yhteydessä ja on liittynyt siihen.

4. Tekijä on ollut tietoinen niistä tosiseikoista, joiden perusteella kyseessä on ollut aseellinen selkkaus.

vision, that is to the naked eye or to the eye with corrective eyesight devices.

2. The blinding was not an incidental or collateral effect of the legitimate military employment of laser systems, including laser systems used against optical equipment.

3. The conduct took place in the context of and was associated with an international armed conflict.

4. The perpetrator was aware of the factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Rikosten määritelmien tulkintaohjeet, uusi 8 artiklan 2 kappaleen e kohdan xviii alakohta

1. Tekijä on käyttänyt laseraseita, jotka on erityisesti suunniteltu siten, että niiden yksinomaisten tarkoituksena tai yhtenä tarkoituksena taistelussa on aiheuttaa pysyvä sokeus³ vahvistamattomalle näölle, joka tarkoittaa paljasta silmää tai näkökykyä korjaavalla välineellä varustettua silmää.

2. Sokeutuminen ei ollut satunnais- tai sivuvaikutusta laserjärjestelmien, mukaan lukien optisia laitteita vastaan käytettävien laserjärjestelmien, lainmukaisesta sotilaallisesta käytöstä.

3. Menettely on tapahtunut kansainvälistä luonnetta vailla olevan aseellisen selkkauksen yhteydessä ja on liittynyt siihen.

4. Tekijä on ollut tietoinen niistä tosiseikoista, joiden perusteella kyseessä on ollut aseellinen selkkaus.

Elements of crime of new article 8-2-e)xviii)

1. The perpetrator employed laser weapons specifically designed, as their sole combat function or as one of their combat functions, to cause permanent blindness⁴ to unenhanced vision, that is to the naked eye or to the eye with corrective eyesight devices.

2. The blinding was not an incidental or collateral effect of the legitimate military employment of laser systems, including laser systems used against optical equipment.

3. The conduct took place in the context of and was associated with an armed conflict not of an international character.

4. The perpetrator was aware of the factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Päätöslauselma ICC-ASP/18/Res.5

Annettu 6 päivänä joulukuuta 2019 pidetyssä 9. täysistunnossa yksimielisesti

ICC-ASP/18/Res.5

Päätöslauselma Kansainvälisen rikostuomioistuimen Rooman perussäännön 8 artiklan muuttamisesta

Resolution ICC-ASP/18/Res.5

Adopted at the 9th plenary meeting, on 6 December 2019, by consensus

ICC-ASP/18/Res.5

Resolution on amendments to article 8 of the Rome Statute of the International Criminal Court

³ Käsitteellä ”pysyvä sokeus” tarkoitetaan näönmenetystä, joka ei palaudu eikä ole korjattavissa ja josta aiheutuu pysyvä vaikea haittaa.

⁴ The terms “permanent blindness” mean “irreversible and uncorrectable loss of vision which is seriously disabling with no prospect of recovery”.

Sopimusvaltioiden kokous panee merkille, että Kansainvälisen rikostuomioistuimen Rooman perussäännön 121 artiklan 1 ja 2 kappaleen mukaan sopimusvaltioiden kokous voi hyväksyä Rooman perussääntöön ehdotettuja muutoksia seitsemän vuoden kuluttua sen voimaantulosta,

pane myös *merkille* perussäännön 121 artiklan 5 kappaleen, jonka mukaan perussäännön 5, 6, 7 ja 8 artiklan muutokset tulevat voimaan muutoksen hyväksyneiden sopimusvaltioiden osalta vuoden kuluttua siitä, kun ne ovat tallettaneet ratifioimis- tai hyväksymiskirjansa, ja sellaisen sopimusvaltion osalta, joka ei ole hyväksynyt muutosta, tuomioistuin ei käytä toimivaltaansa muutoksen kattaman rikoksen suhteen, kun rikoksen on tehnyt kyseisen sopimusvaltion kansalainen tai se on tehty tämän valtion alueella, ja vahvistaa käsityksensä siitä, että myös valtioihin, jotka eivät ole perussäännön sopimuspuolia, sovelletaan tämän muutoksen suhteen samaa periaatetta kuin sopimusvaltioon, joka ei ole muutosta hyväksynyt,

vahvistaa, että perussäännön sopimuspuoliksi myöhemmin tulevilla valtioilla on valtiosopimusoikeutta koskevan Wienin yleissopimuksen 40 artiklan 5 kappaleen määräyksen perusteella oikeus päättää, hyväksyvätkö ne tähän päätöslauselmaan sisältyvät muutokset perussäännön ratifioinnin, hyväksymisen tai siihen liittymisen yhteydessä,

pane *merkille* rikosten määritelmien tulkintaohjeita koskevan perussäännön 9 artiklan, jonka mukaan tuomioistuin käyttää kyseisiä tulkintaohjeita apuna tulkitessaan ja soveltaessaan toimivaltaansa kuuluvia rikoksia koskevia määräyksiä,

katsoo, että 8 artiklan 2 kappaleen e kohdan xix alakohdassa tarkoitettu rikos on muunlaisiin kuin kansainvälisiin aseellisiin selkkauksiin sovellettavien oikeuden ja tapojen vakava loukkaus,

pane *merkille,* että 8 artiklan 2 kappaleen e kohdan xix alakohdassa tarkoitettu rikos ei rajoita Geneven yleissopimusten 8 päivänä kesäkuuta 1977 hyväksytyyn toisen lisäpöytäkirjan soveltamista,

1. *päättää* hyväksyä Kansainvälisen rikostuomioistuimen Rooman perussäännön 8 artiklan 2 kappaleen e kohtaan tämän päätöslauselman liitteessä I olevan

The Assembly of the States Parties,

Noting article 121, paragraphs 1 and 2, of the Rome Statute of the International Criminal Court which permits the Assembly of States Parties to adopt any proposed amendment to the Rome Statute after the expiry of seven years from the entry into force of the Statute,

Noting also article 121, paragraph 5, of the Statute which states that any amendment to articles 5, 6, 7 and 8 of the Statute shall enter into force for those States Parties which have accepted the amendment one year after the deposit of their instruments of ratification or acceptance and that in respect of a State Party which has not accepted the amendment, the Court shall not exercise its jurisdiction regarding the crime covered by the amendment when committed by that State Party's nationals or on its territory, and confirming its understanding that in respect of this amendment, the same principle that applies in respect of a State Party which has not accepted this amendment applies also in respect of States that are not Parties to the Statute,

Confirming that, in light of the provision of article 40, paragraph 5, of the Vienna Convention on the Law of Treaties, States that subsequently become States Parties to the Statute will be allowed to decide whether to accept the amendments contained in this resolution at the time of ratification, acceptance or approval of, or accession to the Statute,

Noting article 9 of the Statute on the Elements of Crimes which states that such Elements shall assist the Court in the interpretation and application of the provisions of the crimes within its jurisdiction,

Considering that the crime referred to in article 8, paragraph 2 (e) (xix) is a serious violation of the laws and customs applicable in armed conflict not of an international character,

Noting that the crime referred to in article 8, paragraph 2 (e) (xix) is without prejudice to the Second Additional Protocol of 8 June 1977 to the Geneva Conventions,

1. *Decides* to adopt the amendment to article 8, paragraph 2 (e), of the Rome Statute of the International Criminal Court contained in annex I to the present resolution, which is

muutoksen, joka on ratifioitava tai hyväksyttävä ja joka tulee voimaan perussäännön 121 artiklan 5 kappaleen mukaisesti;

2. *päätää myös* hyväksyä asianmukaiset tulkintaohjeet, sellaisina kuin ne ovat tämän päätöslauselman liitteessä II, lisättäviksi rikosten määritelmien tulkintaohjeisiin.

3. *kehottaa* kaikkia sopimusvaltioita ratifioimaan tai hyväksymään tämän 8 artiklaan tehtävän muutoksen;

4. *vaatii* kaikkia valtioita, jotka eivät ole ratifioineet Rooman perussääntöä tai liittyneet siihen, tekemään sen ja samalla ratifioimaan tai hyväksymään myös 8 artiklan muutoksen.

subject to ratification or acceptance and shall enter into force in accordance with article 121, paragraph 5, of the Statute;

2. *Also decides* to adopt the relevant elements to be added to the Elements of Crimes, as contained in annex II to the present resolution;

3. *Calls upon* all States Parties to ratify or accept this amendment to article 8;

4. *Urges* all States that have not done so to ratify or accede to the Rome Statute, and in doing so to also ratify or accept the amendment to article 8.

Liite I

Muutos lisättäväksi Rooman perussäännön 8 artiklan 2 kappaleen e kohdan xix alakohdaksi

Siviilihenkilöiden nälkiinnyttämisen tahallinen käyttäminen sodankäyntimenetelmänä estämällä heiltä sellaisten tarvikkeiden saanti, jotka ovat välttämättömiä heidän eloonjäämiselleen, mukaan lukien hätäavun harkittu estäminen.

Liite II

Rikosten määritelmien tulkintaohjeet, uusi 8 artiklan 2 kappaleen e kohdan xix alakohta

1. Tekijä epäsi siviileiltä heidän eloonjäämisensä kannalta välttämättömiä tarvikkeita.

2. Tekijä aikoi näännyttää siviilejä nälkään sodankäyntimenetelmänä.

3. Menettely on tapahtunut kansainvälistä luonnetta vailla olevan aseellisen selkkauksen yhteydessä ja on liittynyt siihen.

4. Tekijä on ollut tietoinen niistä tosiseikoista, joiden perusteella kyseessä on ollut aseellinen selkkaus.

Annex I

Amendment to be inserted as article 8-2-e)-xix) of the Rome Statute

Intentionally using starvation of civilians as a method of warfare by depriving them of objects indispensable to their survival, including willfully impeding relief supplies.

Annex II

Elements of crime of new article 8-2-e)-xix) of the Rome Statute

1. The perpetrator deprived civilians of objects indispensable to their survival.

2. The perpetrator intended to starve civilians as a method of warfare.

3. The conduct took place in the context of and was associated with an armed conflict not of an international character.

4. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.